

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 808

van **EMMILY TALPE**

datum: 15 juli 2022

aan **JO BROUNS**

VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Klimaatrobuuste landbouw - Sectoroverschrijdend beleid

Door Europa werd een aantal initiatieven opgezet, zoals de Green Deal, de Farm-to-Forkstrategie en de verduurzaming van het GLB (gemeenschappelijk landbouwbeleid) zelf om de landbouw klimaatrobuuster te maken. Het warme weer en de aanhoudende droogte tonen andermaal aan dat er problemen ontstaan bij land- en tuinbouwers, vooral in West-Vlaanderen.

Door de sector, meer bepaald bij monde van Boerenbond, wordt er echter ook aangedrongen op een bijkomende stap, namelijk het klimaatrobuuster maken van de landbouw door een sectoroverschrijdende aanpak. Op beleidsvlak zijn structurele maatregelen nodig om het probleem op lange termijn aan te pakken. De overheid wordt opgeroepen om mee te werken aan oplossingen om de Vlaamse land- en tuinbouwsector klimaatrobuuster te maken, onder andere door in te zetten op waterbuffering en door te blijven investeren in onderzoek aangezien er over heel wat onderwerpen nog kennis kan worden vergaard, bijvoorbeeld over klimaatbestendigere rassen.

1. a) Welke inspanningen werden er door het Departement Landbouw en Visserij, respectievelijk Omgeving het afgelopen jaar gedaan om de landbouw klimaatrobuuster te maken, meer bepaald op het vlak van watermanagement en waterbeheer?

b) Welk budget werd voor elk project gereserveerd?

c) In welke mate werd het gereserveerde budget toegewezen?

d) Waren er ook projecten die moesten worden ingetrokken wegens gebrek aan belangstelling? Zo ja, welke?
2. a) Is de minister vragende partij om sectoroverschrijdend te werken om de landbouw klimaatrobuuster te maken?

b) Zo ja, welke initiatieven zullen worden genomen om die sectoroverschrijdende aanpak vorm te geven?

c) Aan welke sectoren wordt in eerste instantie gedacht voor samenwerking?
3. Zal er binnen Landbouw en Omgeving ook worden nagegaan in welke mate vergunningen en andere administratieve verplichtingen kunnen worden aangepast om

**Vlaams
Parlement**

projecten die de landbouw klimaatrobuuster moeten maken vlotter te kunnen laten goed-(of af-)keuren?

4. Welke onderzoeksopdrachten werden sinds 2020 uitgeschreven om de landbouw klimaatrobuuster te maken?
5. Zal er in de toekomst nog actiever worden ingezet op dergelijk onderzoek?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhair Demir (1036), Jo Brouns (808)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 808 van 15 juli 2022

van **EMMILY TALPE**

1. a-c) Hieronder vindt u een overzicht van inspanningen binnen de bevoegdheden landbouw en omgeving:

- Landbouwers kunnen bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) subsidies ontvangen voor investeringen in het kader van waterkwantiteit. Voor 2021 en de eerste jaarhelft van 2022 samen gaat het over een selectiebedrag van 10.726.863 euro.

Tabel 1 bevat een overzicht van het aantal geselecteerde investeringen en het voorziene selectiebedrag voor dit type van investering per aanvraagperiode in 2021-2022

Tabel 1. Aantal geselecteerde investeringen en het voorziene selectiebedrag voor dit type investeringen per aanvraagperiode voor de jaren 2021 en 2022.

Aanvraagperiode	Aantal geselecteerde investeringen	Selectiebedrag (euro)
2021/01	302	3.292.956
2021/02	153	1.910.986
2021/03	99	1.226.739
2021/04	123	1.807.238
2022/01	151	1.603.280
2022/02	131	885.664
Totaal	959	10.726.863

Bron: Departement Landbouw en Visserij

- Daarnaast kunnen landbouwers bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) subsidies krijgen voor niet-productieve investeringen in het kader van waterinfiltratie, wateropslag of een combinatie van de twee. Sinds juni 2021 is de regelgeving vereenvoudigd. Er kwamen ook specifiek rond waterinfiltratie en opslag een aantal nieuwe subsidiabele investeringen bij, zoals peilgestuurde drainage, WADI's en spaar- en bufferbekkens met ecologische inrichting. Het eerste jaar binnen deze vernieuwde regelgeving werden er 115 nieuwe aanvragen rond wateropslag en/of infiltratie ingediend. Deze aanvragen vertegenwoordigen een selectiebedrag van 2.406.670 euro.

Tabel 2 bevat een overzicht van het aantal geselecteerde investeringen en het voorziene selectiebedrag per aanvraagperiode sinds de eerste aanvraagperiode na de vernieuwde regelgeving.

Tabel 2. Aantal geselecteerde investeringen en het voorziene selectiebedrag per aanvraagperiode sinds de derde aanvraagperiode van 2021 (= eerste aanvraagperiode na de vernieuwde regelgeving)

Aanvraagperiode	Aantal geselecteerde investeringen	Selectiebedrag (euro)
2021/03	26	1.017.755
2021/04	28	671.431
2022/01	41	449.349
2022/02	20	267.935
Totaal	115	2.406.470

Bron: Departement Landbouw en Visserij

- Sinds 2016 kunnen landbouwers via de subsidiemaatregel KRATOS gratis een wateraudit laten uitvoeren op hun bedrijf. Deze wateraudit is een nuttig instrument om land- en tuinbouwers bedrijfsspecifieke ondersteuning te bieden bij de vele uitdagingen rond duurzaam watergebruik. Tabel 3 bevat een overzicht van de in kader van KRATOS sinds 2016 uitgevoerde wateraudits.

Tabel 3. Aantal in kader van KRATOS uitgevoerde wateraudits en de kostprijs hiervoor per jaar

Jaar	Aantal uitgevoerde wateraudits	Kostprijs (euro)
2016	17	10.081,72
2017	39	27.697,75
2018	42	28.917,25
2019	49	53.780,00
2020	31	30.580,00
2021	18	15.035,00
2022	5	5.000,00
Totaal	201	171.091,72

Bron: Departement Landbouw en Visserij

- In 2021 werden in kader van naschoolse vorming 49 opleidingen met als thema watermanagement en waterbeheer georganiseerd. Hiervoor was een bedrag van 15.412,50 euro gereserveerd, waarvan 11.343,6 euro werd toegewezen. In 2022 zijn 32 opleidingen georganiseerd voor een gereserveerd bedrag van 8.860,77 euro.
- In 2021 deed het Departement Landbouw en Visserij een oproep voor het indienen van voorstellen van demonstratieprojecten om landbouwers te sensibiliseren om niet productieve investeringen voor natuur en klimaat toe te passen. De projecten moesten onder andere bijdragen aan de realisatie van de verbetering van het waterbeheer en/of de waterkwaliteit. Hiervoor was in totaal 800.000 euro voorzien.
Voor de demonstratieprojecten werd voor zes projecten die te maken hebben met waterbeheer en watermanagement, een budget gereserveerd voor een totaal bedrag van 540.350 euro (zie projecten in onderstaande tabel en op <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/scholen-groeperingen-vzws-organisaties/demonstratieprojecten/2021-0>). De demonstratieprojecten lopen nog tot eind 2022. Voor geen van deze projecten werd al een betaling gedaan of een tussentijdse schijf betaald. Tabel 4 bevat een overzicht van de projecten die te maken hebben met waterbeheer en watermanagement.

Tabel 4. Overzicht van de projecten die te maken hebben met waterbeheer en watermanagement en het gereserveerde budget hiervoor

Titel demonstratieproject	Projectcoördinator (1)	Toegekend budget (euro)
Samen investeren in meer boerennatuur	Boerennatuur Vlaanderen vzw	99.820
Niet-productieve investeringen: De investering waard!	Proefcentrum Fruitteelt vzw	99.435
Functionele agrobiodiversiteit en slim waterbeheer als sleutels tot meer natuurverwevenheid	Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw	100.000
GlaWInO (Glastuinbouw Water Infiltratie & Opslag)	Inagro vzw	79.900
Landbouw investeert in landschap en klimaat	Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen vzw	73.236
De West-Vlaamse land- en tuinbouw gaat aan de slag met niet-productieve investeringen	Inagro vzw	87.959
Totaal		540.350

(1) Alle projecten worden samen met andere partners door een projectconsortium uitgevoerd.

Bron: Departement Landbouw en Visserij

- Het departement organiseerde ook een oproep voor Europese Innovatiepartnerschappen (EIP). Dat zijn projecten waarin landbouwers en onderzoeksinstituten samen innovatieve oplossingen zoeken voor concrete problemen of opportuniteiten in de landbouwbedrijfsvoering. Voor de projectoproep "Europese Innovatiepartnerschappen" was een budget van 1,2 miljoen euro ter beschikking.

Aan het EIP-project "HIATUS - Hergebruik wATER Uit meSt" werd een subsidie van 74.870,18 euro toegekend (projectcoördinator: Vlaams Coördinatiecentrum voor Mestverwerking; zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/scholen-groeperingen-vzws-organisaties/europees-partnerschap-voor-innovatie/oproep-2021#HIATUS>). Het project loopt nog tot eind december 2023. Er werden nog geen betalingen verricht.

- In kader van het relanceplan "Vlaamse Veerkracht" werden in 2021 binnen mijn landbouwbevoegdheid drie projectoproepen gelanceerd, waarbij droogte en waterschaarste binnen de landbouwsector worden aangepakt. Deze oproepen maken deel uit van de Blue Deal. In kader van het relanceplan konden de landbouwers in 2022 ook intekenen op de pre-ecoregelingen.

De projectoproep "realisatie eiwitstrategie" motiveert de uitbouw van duurzame eiwitketens, waarbij ecologische duurzaamheid en minder watergebruik centraal staan. Deze helpt bij de implementatie van de doelstellingen uit de Vlaamse eiwitstrategie 2021-2030, alsook die van de Vlaamse voedselstrategie. De projecten zijn verdeeld over de 6 verschillende doelstellingen binnen de eiwitstrategie.

De projectoproep "samenwerking en digitalisering" ondersteunt samenwerkingsverbanden die zoeken naar oplossingen binnen de landbouwsector voor de water- en droogteproblematiek, klimaatverandering en een efficiënter beheer van natuurlijke hulpbronnen en beoogt de ontwikkeling, implementatie en gebruik van digitale tools om de doelstelling te realiseren.

Tenslotte wordt er bij de projectoproep "hergebruik restwater" ingezet op het gebruik van alternatieve waterbronnen (hemelwater, gezuiverd afvalwater, bemalingswater...) en circulair watergebruik. Dit resulteert in minder gebruik van oppervlakte- en grondwaterbronnen en een zekerheid van watertoevoer in droge periodes naar de participerende landbouwers toe.

De pre-ecoregelingen zijn een reeks van maatregelen, die onder meer gericht zijn op bodem- en waterkwaliteit. De maatregelen zijn:

- Aanvoer van organische koolstof via het teeltplan
- Toepassing van precisielandbouw
- Aanleg van kruidenrijk grasland
- Ecologisch beheer van grasland
- Inzaai van ecoteelten

In tabel 5 wordt per oproep in kader van de BLUE DEAL het voorziene budget, het toegewezen budget, het aantal geselecteerde projecten en de minimale en maximale steun mogelijk per project weergegeven. Er is in deze projecten nog geen steun uitbetaald.

In tabel 6 wordt voor pre-ecoregelingen het voorziene budget en het aantal ingediende subsidieaanvragen vermeld. Ook hier is nog geen steun uitbetaald.

Tabel 5. Relanceoproepen BLUE DEAL: voorzien totaalbudget, toegekend budget, aantal geselecteerde projecten, min. en max. subsidiebedrag per project

projectoproep BLUE DEAL	voorzien budget (euro)	toegekend budget (euro)	aantal geselecteerde projecten	minimale steun per project (euro)	maximale steun per project
realisatie eiwitstrategie	4.000.000	3.504.699	19	60.000	240.000
samenwerking en digitalisering	3.387.000	2.788.821	14	nvt	240.000
hergebruik restwater	9.619.000	(*)	(*)	350.000	1.000.000

(*) projectoproep Hergebruik Restwater is nog lopende waardoor het aantal geselecteerde projecten en toegekend budget nog niet gekend zijn.

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Tabel 6. Pre-ecoregelingen: voorzien budget en aantal ingediende subsidieaanvragen

Relance Vlaamse Veerkracht	Voorzien budget (euro)	Aantal steunaanvragen
Pre-ecoregelingen	5.914.000 (verhoogd naar 10.450.000)	7.750

Bron: Departement Landbouw en Visserij

In de proeftuinen droogte werken drie of meer bedrijven samen aan een innovatieve projecten die waterschaarste in periodes van droogte kan inperken. Met deze proeftuinen willen we al doende leren over de praktische en technische uitdagingen en oplossingen op het terrein. Op die manier openen we de weg naar andere gelijkaardige projecten die overal in Vlaanderen de droogte te lijf gaan. Eind 2021

werden bij de derde projectoproep voor de proeftuinen droogte zes projecten goedgekeurd waarbij in twee projecten een of meerdere landbouwers projectpartner zijn. In het project EURILa is een landbouwer partner en in het project Groevewater voor landbouw en industrie zijn vijf landbouwers partner. Op de webpagina: <https://www.vmm.be/water/projecten/proeftuinen-droogte> zijn een beschrijving van elk van de projecten, de partners, financiering en contactgegevens opgenomen. De projecten die eind 2019 en 2020 goedgekeurd werden, zijn in uitvoering en worden ook toegelicht op de webpagina. Waar nodig biedt de VMM ondersteuning bij de realisatie van de projecten.

Zowel de proeftuinen droogte als Water-Land-Schap maken deel uit van de Blue Deal. De Blue Deal bevat een breed pakket aan structurele oplossingen en maatregelen om het waterbeheer en -gebruik meer klimaatbestendig te maken. Heel wat acties focussen op de land- en tuinbouw. Deze acties vallen onder verschillende beleidsdomeinen en gaan over investeringen op terrein, een betere regelgeving en een betere toepassing ervan, innovatie, onderzoek en monitoring, enz. Meer informatie hierover is terug te vinden op de website www.bluedeal.vlaanderen.

In het EURILa project is een subsidie van 19.500 euro toegekend. In het project Groevewater voor landbouw en industrie is voor elke landbouwer een subsidie van 18.075 euro toegekend. Voor de Blue Deal is via het relanceplan Vlaamse Veerkracht een budget van 343 MIO euro gereserveerd, waarvan 74 MIO euro voor de landbouw. Dit bedrag bevat 40 MIO euro aan investeringen in de open ruimte die getrokken worden door het beleidsdomein omgeving en 30 MIO euro aan projecten die getrokken worden door het departement Landbouw en Visserij. Gezien het integrale karakter van de investeringsprojecten in de open ruimte kunnen deze investeringen meerdere sectoren en doelgroepen ten goede komen. Buiten deze 74 MIO euro zijn er in de Blue Deal nog andere middelen voorzien die een bijdrage kunnen leveren aan een meer klimaatrobuuste land- en tuinbouw, bijvoorbeeld via specifieke programma's gericht op duurzaam watergebruik.

Volgens de monitoring van de Vlaamse Veerkracht – meetmoment 1 juni 2022 is van de 74 MIO euro voor de Blue Deal voor de landbouw reeds 19,066 MIO euro of 26% vastgelegd. De vastlegging van de resterende middelen is voorzien tegen einde 2022.

- d) Er zijn geen projecten ingetrokken wegens een gebrek aan belangstelling.
2. a-b) Samenwerking over sectoren heen biedt steeds een meerwaarde, ook bij het klimaatrobuuster maken van de landbouw. Dit gebeurt dan ook al: o.a. via samenwerkingsverbanden in kader van onze relanceoproepen en de projectoproepen van mijn collega minister Zuhail Demir (Proeftuinen Droogte, Waterlandschap) en in het kader van de demonstratieprojecten. Ook beleidsdomein overkoepelende beslissingen worden hiertoe genomen.
- c) In de eerste plaats kan onder meer worden gedacht aan de (Agro) voedingsindustrie, industrie, natuurorganisaties, proef- en onderzoeksinstituten en consultancybureaus. Maar alle sectoren die kunnen bijdragen aan een klimaatbestendige omgeving en baat hebben bij een klimaatrobuust beleid komen hiervoor in aanmerking.
3. Vergunningsaanvragen worden stevast beoordeeld op basis van de voorschriften en de principes van goede ruimtelijke ordening. Conform art. 1.1.4 VCRO moet men hierbij rekening houden met tal van aspecten, om duurzaamheid. Projecten die aan al deze elementen voldoen, kunnen voor vergunning in aanmerking komen.

Soepeler omspringen met bepaalde aanvragen omdat ze bijdragen aan een klimaat robuuste samenleving zou op haakse voet staan met het gelijkheidsprincipe en mogelijks in conflict komen met tal van (mer) richtlijnen.

Momenteel loopt in uitvoering van de conceptnota omgevingsvergunning* een oefening om de vergunningsplichten op vlak van RO tegen het licht te houden. Afhankelijk van dit onderzoek zal de lijst van vergunnings- en vrijstellingen aangepast worden. In elk geval lijkt mij een vrijstelling van vergunning aan de orde te zijn voor vormen van ontharding.

4. Ik heb geen zicht op de totaliteit van onderzoeksprojecten die inzake uitgeschreven zijn. Vanuit bevoegdheid landbouw zijn er sinds 2020 geen specifieke opdrachten rond onderzoek uitgeschreven.
5. Het klimaatrobuuster maken van de landbouw blijft in de toekomst een aandachtspunt van het beleid. Zo heeft minister Demir de opdracht gegeven aan haar administratie om, samen met Team Vlaams Bouwmeester, een verkennend onderzoek LABO RUIMTE BOERENLAND op te zetten. De centrale vraag in het onderzoek is hoe we landschappelijk-ecologische doelstellingen en landbouweconomische uitdagingen ruimtelijk met elkaar kunnen verzoenen en dat in twee testgebieden. Twee multidisciplinaire teams zullen mogelijke toekomstperspectieven voor landbouw ruimtelijk vertalen en verbeelden waarbij klimaatrobuustheid en klimaatadaptie als uitgangspunten voorop staan.